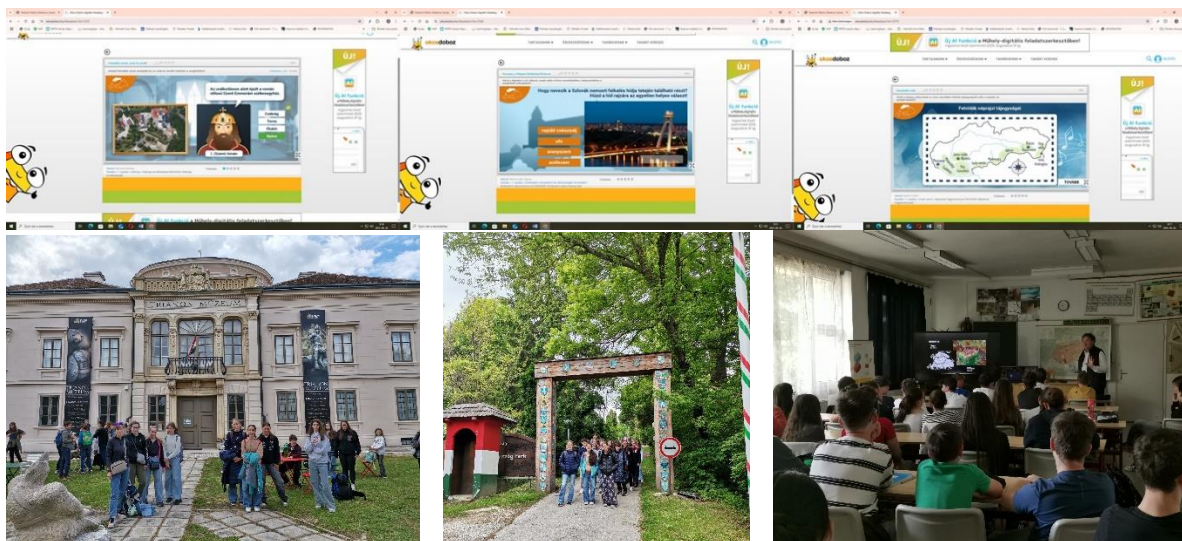

Szakmai beszámoló

Nyugat-felvidéki körutazás (csillagtúra)

Pályázati azonosító: HAT-KP-1-2024/1-001625

A Balatonfüredi Radnóti Miklós Általános Iskola negyvennyolc hetedik évfolyamos diákja és négy kísérő tanára a Határtalanul program keretében 2025.05.26. - 05.30. között öt napot töltöttek el Szlovákiában (Felvidéken). Az előző évek során lebonyolított kirándulások pozitív visszajelzéseinek és a felkészítő óráknak köszönhetően nagy várakozás előzte meg a kirándulást. Az előkészítő órák keretében prezentáció és a barangoló digitális tartalomtár feladatait felhasználva mutattuk be a tervezett útvonal történelmi, földrajzi, néprajzi, irodalmi, zenei érdekességeit. Előzetes vállalásunknak megfelelően Várpalotán látogatást tettünk a Trianon-múzeumban és Királyszálláson a Nagy-Magyarország Parkban is.

1. nap: 2025.05.26, hétfő

Dévény – Pozsony – Galánta -Deáki

Dévény várat a helytörténeti forrásokban Magyarország kapujának nevezték, mert innen lehetett Alsó-Ausztriából Magyarországra jutni. 1809-ben Napóleon katonái felrobbantották. Sétát tettünk a Duna-Morva folyók összefolyásánál, ahol a vasfüggöny emlékműnél a kommunista rendszer áldozatairól is megemlékeztünk. Majd a Dunaparton sétálva felkeressük az **ezredévi emlékmű** megmaradt tábláját, melyet a Duna-szabályozás résztvevői állítottak, a honalapításnak tisztelegve

Pozsonyi vár már nagy távolságból jól látható. Méltóságteljes alakját fokozza a Várdomb, amelyen áll, 85 m magasságban emelkedik a Duna fölé. Már a honfoglalás előtt vár állott rajta, 902-től folyamatosan magyar uralom alatt volt, határvédő szerepe ekkor alakult ki. A vár területén megtekintettük az újonnan elkészült barokk udvart és szent Erzsébet szobrát.

A várból lesétálunk az Óvárosba, ahol megtekintjük a gótikus **Szent Márton templomot**, a kincstárát, a kriptát és kórust. A pozsonyi székesegyházban koronázott 11 király és 8 királyné nevét tartalmazó hiányos jegyzék a templom belsőjének északi részén található. Megismerkedünk a történelmi múlt emlékeit tükröző belvárossal. Felsétáltunk a várba, ahol megtekintettük az újonnan elkészült barokk udvart és szent Erzsébet szobrát.

Galántán ellátogatunk az Esterházy család ősi rezidenciájához, a neogótikus **kastélyhoz**, melynek hátsó épületegyüttesét 2021-ben újították fel. A kastélyparkban felkeressük Kodály Zoltán fejszobrát.

Az északi torony alsó szintjén egy magánkézben levő, reprezentatív kávézó és borászat működik, melyben az Esterházy családról szóló kiállítást csodálhattuk meg.

Deákiban az ősi magyar kegyhelyet, Szűz Mária tiszteletére épített kéttornyos középkori eredetű bencés **templomát** kerestük fel. A templom cintermében hangozhatott el először az itt megtalált, legősibb magyar nyelvemlék, az Ómagyar Mária siralom. Halotti beszéd című 170x300 cm méretű olajfestménye is díszíti a templomot, nem véletlenül: a deáki bencések használták a 13. századi latin szertartáskönyvet, a Pray-Kódexet, melyben az első magyar írásos nyelvemlék is olvasható, benne a deáki templomról található feljegyzéssel.

Deáki szülötte Serédi Jusztinián hercegprímás, esztergomi érsek, akit ebben a templomban kereszteltek meg. Ismert helyi személy meglátogatása: találkoztunk **Hajdú Lajos templom gondnokkal**, aki a felújítás során szakértőként vett részt, és bárkinél többet tud a templomról és bencések történetéről.

Kora este érkezünk meg szálláshelyünkre az Európa Panzióba, amely négy éjszakán át nyugodt környezetet biztosított a kirándulás résztvevői számára.

2. nap: 2025.05.27, kedd

Gúta – Komárom-Dunaszerdahely-Bős

Látogatást tettünk a **Gútai Corvin Mátyás Alapiskolában**. Itt találkoztunk a helyi magyar diákokkal, énekel és egy kis harapnivalóval vártak minket. Prezentáció és videó film segítségével kölcsönösen bemutattuk egymás iskoláit, településeinket és azok neves magyar szülőiteit, átadtuk készített ajándékainkat és közös játékkal zártuk a találkozót. Közben alkalom nyílt az ismerkedésre és kapcsolatteremtésre is. Nagy élmény volt tanulóinknak, találkozás és az is, hogy betekintheztek egy Felvidéki magyar iskola mindennapjaiba.

Ezt követően a Kis-Duna régi medréhez utazunk, ahol megtekintjük a különleges, **úszó hajómalmot** és Közép-Európa leghosszabb fedett fahídját, gyönyörű természeti környezetben.

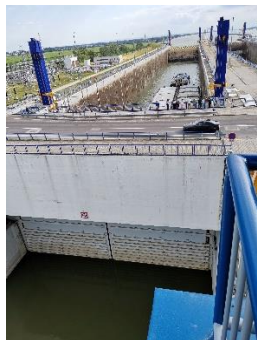
Második napkövetkező állomása **Komárom** volt. Megtekintettük a **komáromi erődrendszer** Duna bal partján lévő erődjét, az **Óvárat**, mely a török hódoltság idején végvárként működött. Az 1594-es sikertelen török ostrom után kezdődött meg a komáromi erődrendszer kiépítése. A Szovjet megszállás alatt teljesen tönkretett erőd felújítása most kezdődött el, így is nagy élmény volt a katakomba rendszerében barangolni. Ezt követően sétát tettünk a kettévágott Komárom elszakított, de ma is magyar többségű felében. Felkerestük Klapka György és Jókai Mór szobrát és az Európa Udvar is.

Utunk következő állomásán a **bősi vízlépcsőt** tekintjük meg. Szemügyre vesszük a vízierőmű turbinarendszerét, a víztározót és a felvízcsatornát. A bősi erőművet és a tengernyire duzzasztott, a **bősi erőművet** és a tengernyire duzzasztott Dunát nagy élmény közlől látni, szerencsénk volt, mert egy hajóátemelést is elcsíphettünk.

Dunaszerdahelyen a **Csallóközi Múzeumba** látogatunk, amely gyerekszemmel is igazán érdekes, pláne nemes Ghéczy Jenő muzeológus páratlanul vicces bemutatásában. A „sárga kastélyban” berendezett múzeumban Csallóköz népi építészetét, népi kultúráját és hagyományos mesterségeit (köztük az aranymosást és a halászatot) ismerhettük meg.

3.nap: 2025.05.28, szerda

Bajmóc - Trecsén – Beckó vára

A Kárpát-medence legromantikusabb lovagvárába, a **bajmóci várkastélyba** látogattunk. A vár nemcsak kívülről mesés, de belső berendezéseit, kialakítását is érintetlenül őrizte meg évszázadokon át. A Pálffyak egykori kastélyában Rákóczi Ferenc portréját is láthatjuk. A kastély bejárata előtt áll Mátyás király hétszáz éves hársfája. Allítólag alatta diktálta íródeákjának a teendőket, itt tartott egykor országgyűlést. A Pálffyak egykori kastélyában a családi kriptán kívül láthattuk a csodás cseppkőbarlangot is, amely a vár vízellátását volt hivatott biztosítani.

Ellátogattunk **Trencsén várába**, amely szinte egybeforrót a felvidéki kiskirály, Csák Máté nevével. A gátlástalan főúr sasfészke stratégiai erősséggént dacolt az Anjou uralkodóházzal és a pápai kiközösítéssel, falain belül gazdája minden koron a környék igazi urának érezhette magát. A vár gazdag történelmi eljegyzések, esküvők színhelye is volt, itt jegyezte el Luxemburgi Zsigmond Nagy Lajos király leányát, Máriát, Mátyás király a csehkirály lányát, Podjebrád Katalint és itt esküdött meg Szapolyai István lánya is Jagelló Zsigmond lengyel királlyal. A város főterén sétáltunk megtekintettük a Szentháromság szobrot vagy más néven pestisoszlopot, a piarista kolostort és templomot, valamint a **városkapu nagyszerű tornyát**, melyet fel is keresünk és a kerengőről gyönyörködünk a belváros panorámájában. Felkeressük a nevezetes **hóhér-házat** is. Jellegzetes, kör alakú tornácos polgárházat képvisel, melyben a lakóterek mellett a fekete konyha is helyet kapott. Állítólag a városi hóhér lakhelyeként szolgált. A 19. század végén ebben a reneszánsz házban lakott a városi szolgabíró, és egy ideig börtönként is működött, ma városi múzeum.

Megtekintettük a magányos kősziklán álló, romjaiban is megkapó **Beckó (Bolondóc) várat**, ahol megismerjük Stibor vajda és a bolond Beckó történetét. Magyarország határvédelmi erőrendszerének része volt a középkorban. Mint annyi felvidéki vár, alkonyát Beckó fenséges sziklavára is a tűz pusztító erejének köszönhetette, vigyázatlanság következtében 1729-ben súlyos károkat szenvedett. A vár rekonstrukciós munkálatai 2012-ben fejeződtek be. Nyaranta szinte minden hétvégére esik valamilyen program, rendezvények a középkori hadijátékok és íjászversenyek, lovagi tornák, bajvívások, ilyenkor megtelik a várudvar látogatókkal. A vár alatti faluban született híres festőnk, Mednyánszky László.

4. nap: 2025.05.29, csütörtök

Nyitra –Zoborhegy – Nagytapolcsány -Tallós

Nyitrán megtekintjük a **püspöki várat** és a Szent Emmerám székesegyházat, a legrégebbi egyházmegyei templomot a Felvidéken. A Szent Emmerám-templom 1158-ban épült, benne a névadó szobrával, amely a legrégebbi szobor a Felvidéken. A püspöki székesegyház főoltárát Szent István és Szent László szobrai díszítik. A város és a Püspökvár hajdan legfontosabb fejedelmi központjaink egyikének számított. Szent István, Szent László, Vazul, a nyitrai püspökök és más nagyságok emlékét is felidéztük. Városnézésünk során elsősorban a várra és a várnegyedre összpontosítottunk, megismerkedtünk Nagyboldogasszony szoborcsoporttal, a kincstárral és Vazul toronnyal

Túráztunk a Nyitra felett magasodó Zobor-heggyre, mely a Tribecs-hegység legdélibb részét képezi Nyitra mellett. Legmagasabb pontja 587 m. A hegytető a Zobori erdőszyeppe természetvédelmi fenntartás része, mely figyelemre méltó növény- és állatvilággal rendelkezik. A lejtőin napjainkban is szőlőtermesztés folyik. A csúcson a honalapító Árpádot és a nemzet ezeréves történelmi múltját megörökítő emlékművet állíttatott fel a magyar állam 1896-ban. Sajnos Trianon után lerombolták, talapzata azonban még mindig látható. Visszafelé egy kis kitérővel megtekintettük Szórád remete barlangját is.

A Vág menti Inóc hegyvonulatának gyönyörű védőbástyájához, a **nagytapolcsányi vár**hoz látogattunk, mely a középkortól a Rákóczi-szabadságharcig a környék központja volt. Romjai közvetlenül Kővárhely (Podhradie) község felett tornyosulnak 525 m tengerszint feletti magasságban. A vár a 13.–14. század fordulóján épülhetett a Csák nemzetség birtokán.

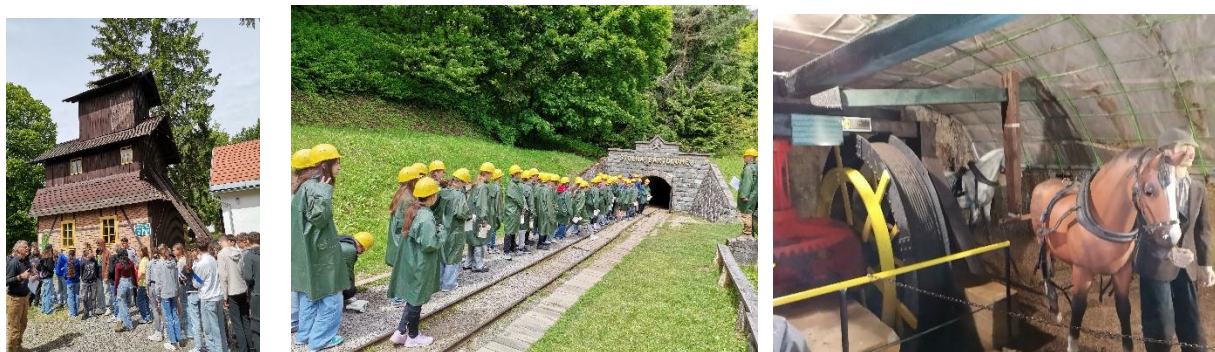
Kora este Deáki közelében **Tallóson** tettünk látogatást egy helyi gazdálkodó Rémes Ferenc levendula ültetvényén. Az éppen virágzó fél hektáros levendulás csodálatos látványt nyújtott. Megismerhettük a levendulás telepítésének történetét, magyarországi kapcsolatait, a termesztés feldolgozás, és értékesítés folyamatát.

5. nap: 2025.05.30, péntek

Selmecbánya – Szentantal

Ellátogattunk az ezüsbányászat fellegvárába, **Selmecbányára**, amely már Mátyás korában is a magyarországi arany- és ezüsbányászat központja volt. Megtekintjük a **szabadtéri Bányamúzeumot**, az izgalmas Bertalan-tárót! Méreteit tekintve a legnagyobb, Felvidéken található szabadtéri múzeum. Két fő részre oszlik, felszíni és földalatti megvilágításra. Köpenyt, sisakot és bányalámpást kaptunk és így felkészülve vonultunk le a mélybe, ahol megismerkedtünk a bányászok nehéz munkájával.

Felkapaszkodtunk a szépen felújított barokk **Kálváriához**, ahonnan gyönyörködhattunk a város pompás panorámájában. A meredek hegyoldalon egymás fölé emelkedő három templom közt vannak az állomások. Az alsó templomot egykor a szlovákok használták, neve ezért tót templom. A középső kápolnában vannak a szent lépcsők, közepükön egy-egy ereklyével. Ezeket a magyar bűcsúsok csak szent grádicsnak emlegetik, a harmincnégy lépcsőfokát sokan vezeklésül térdre

járvák végig. A felső német templom kéttornya tűnik már messziről az érkező búcsúsok szemébe. **Belvárosi** sétával zárult a selmecbányai program. A Szentháromság-térre igyekezve elsétáltunk a Szent Katalin templom és a Felvidék egyik legmagasabb pestisoszlopa mellett, majd felkerestük Petőfi Sándor emléktábláját az evangélikus líceum épületén.

Utazásunk utolsó állomásaként **Szentantalra** érkezünk, ahol a falu közepén, egy dombocskán áll gyönyörű angolparkjával a hatalmas Koháry kastély. Később a birtok a gazdag Coburg családé lett. Sétáltunk a **vadászkastély parkjában**. Nagyobbik részét csodaszép rétek és tisztások teszik ki, melyek egy tanösvény részét képezik. A hatalmas eső következtében a tanösvényen tervezett sétát nem tudtuk megvalósítani.

Az utazást követően **téma napot** tartottunk a Nemzeti Összetartozás Napján (2025.06.04.). A történelmi megemlékezés mellett az utazáson részt vett diákok fényképes élménybeszámolót tartottak iskolatársaiknak, és videón mutatták be az utazás legemlékezetesebb pillanatait.

Értékelő órát tartottunk (2025.06.12.), amelyen az utazáson részt vett tanulók bemutatták útinaplókat, több tanuló prezentáció formájában mutatta be élményeit. Közös megtekintettük az utazásról készült videót, amelynek során felelevenítettük az utazás legfontosabb helyszíneit, élményeit. Díjazásra került az előzetesen meghirdetett fotópályázat. Közös tablót készítettünk az utazás emlékezetes helyszíneiről.

Összegzés

A nyugat-Felvidék legszebb tájait, városait, kulturális és épített örökségét ismertük meg az öt napos utazás során. Felkerestük a **Gútai Corvin Mátyás Alapiskolát**, megismerkedtünk a helyi 7-8. osztályos diákokkal és tanáraikkal, iskolájukkal és településükkel.

Ismerkedtünk a Csallóköz és a nyugat-Felvidék magyar településeivel, néprajzával, magyar népzenejével. Felkerestük Kodály Zoltán népzenei gyűjtőmunkájának helyszíneit. Látogatást tettünk Bajmóc várában, majd felkerestük a bányavárosok közül Selmecebányát, Nyitra, Trencsén, Dévény, Beckó és Nagytapolcsány várát. Az egykori magyar főváros Pozsony (ma Szlovákia fővárosa) magyar emlékeit, helyszíneit jártuk be. A Csallóköz legnagyobb magyar városainak Dunaszerdahely és Gúta nevezetességeivel ismerkedtünk. Betekintést kaptunk a Bósi vízlépcső működésébe. Megismerkedtünk egy Felvidéki magyar vállalkozó Rémes Ferencel és a tallói Levandéria ültetvényével.

Olyan területre utaztunk, ahol a magyaron kívül más szót keveset hallottunk, megismertettük a gyerekeinkkel azt a tényt, hogy a magyarság határai nem érnek véget Magyarország határainál. Célunk az volt, hogy kapcsolatot teremtsünk az érintett tájegységek magyarságával és erősítsük egymásban az együvé tartozás érzését.

A szép közös élményeken keresztül nemcsak sokat tanultak diákjaink, hanem a közösségük is egységbe kovácsolódott.

Balatonfüred, 2025.06.26.

Makovi József
Balatonfüredi Radnóti Miklós Általános Iskola